

Rausa



Erfgoedtijdschrift voor Borchtlombeek, O.L.V.-Lombeek, Pamel en Strijtem
Versijnt 8 maal per jaar. Vijfde jaargang nr. 7, november 2017

Erfgoedtijdschrift voor Borchtlombeek, O.L.V.-Lombeek, Pamel en Strijtem

Rausa

Erfgoedtijdschrift voor
Borchtlombeek, O.L.V.-
Lombeek, Pamel en Strij-
tem

Secretariaat en verant-
woordelijke uitgever:
Erfgoed Rausa, Varing 40,
1760 Pamel
www.rausa.be

Werkten mee aan dit
nummer: Bart Caulier, Ka-
ren Van Schuerbeeck, Jan
De Mont, Willy De Smedt,
FVR, François De Neef,
Willy Baetens

Eindredactie:
Kristien Hemeryckx en
Walter Evenepoel

Iedere auteur is verant-
woordelijk voor haar/zijn
bijdragen.

Je kan je gratis abonneren
op de digitale versie van
Rausa door een eenvoudig
bericht te sturen naar
erfgoed.rausa@gmail.com

Bankrelatie:
BE 97 8601 1557 2549

©
Zonder voorafgaande toestem-
ming van Erfgoed Rausa mag
niets uit deze uitgave worden
verveelvoudigd en/of openbaar
worden gemaakt door middel
van druk, fotokopie of op welke
andere wijze dan ook.

om te beginnen...

Rausa verschijnt in februari, maart, april, juni, augustus, september, november en december in digitale versie en op aanvraag in gedrukte versie. De digitale nummers zijn gratis. Wie een gedrukte versie wil, kan zich in december 2017 abonneren voor de volgende jaargang. **In de loop van het jaar worden geen nieuwe gedrukte abonnementen genoteerd.**

Wie zelf een artikel wil schrijven of ons verrassend beeldmateriaal kan bezorgen, is hartelijk welkom. De bijdragen graag inleveren een maand voor de datum van verschijnen.

Redactieadres:

Erfgoed Rausa, Varing 40, 1760 Pamel,
rausa@skynet.be, 054 32 33 64

Abonneeradres: erfgoed.rausa@gmail.com

Inhoud van dit nummer:

Blz. 2	Om te beginnen
Blz. 3	Bamis
Blz. 4	Rausa in actie
Blz. 5	Gluren bij de burens: Okegem
Blz.14	En route pour la Bochie
Blz. 19	Ook dit nog

Op de voorpagina: een foto van Jan De Mont die de sprekende titel meekreeg: *'Ceci n'est pas un Rembrandt'*

Foto's op blz. 5 en 11: Jo Van den Bremt (FVR)
Andere foto's: WE of uit het archief van Heemkring Okegem en archief François De Neef



De Okegembrug, foto Louis Van Eenoo (FVR)

Door de bewasemde ruiten van het keuken-raam tekenen zich wazig de contouren af van de kerselaar. De zon kladdert gouden en gele vlekken op zijn herfstig bladerdak. Het is alsof Emile Claus zich met zijn ezel in onze tuin heeft opgesteld om het herfstige tafereel te konterfeiten.

Op het fornuis pruttelt de laatste ketel appelmoes. Straks rust de ingemaakte oogst in glanzende bokalen op het kelderschab of wacht hij diep gevoren op de winter die weldra komen zal.

Als het bamist, dringt met de spinnen ook de melancholie langs kleine spleten het huis en ons gemoed naar binnen. Zo schikken we naast boskopappels, pompoen en savooikool ook onze zomerse herinneringen.

Laat november met zijn weemoed nu maar komen. Wij hebben onze voorraad aangelegd, het zal ons niet ontbreken aan rijpende kaas, beroesende krieke(w)ijn of meeslepende verhalen.

Want er is immers ook altijd Rausa in de buurt, uitgeprint op geduldig papier of oplichtend uit miljoenen lichtgevende dioden op het scherm van je 'blikbrein'.

Met deze maand een portret van het nederige Okegem, met kennis, liefde en ironie beschreven door Willy De Smedt.

Een andere fijne pen werd gehanteerd door François De Neef, die uit het beschouwen van een oude prentkaart een boeiende oorlogsreflectie distilleert.

En om je af en toe uit je luie zetel te halen en even te verlossen van de verslavende kijkkast, mogen we je ook enkele niet te missen activiteiten aankondigen.

Wee de onverlaat die ons verwijt dat wij dit voorwoord sluiten met een oud (maar eeuwig) vers van Felix Timmermans:

*De blaadren zijzen door den stuggen nevel
er zijn geen klanken meer, er is geen lied,
slechts in het dorre riet een vroom geprevel
nu komt de tijd dat men naar binnen ziet.*

WE

Voor wie niet (meer) weet wat 'Bamis' betekent: Bamis is een verbastering van Sint-Bavomis. Op 1 oktober werd Sint Bavo gevierd, hij was de patroon van de oogst en stond symbool voor het begin van de herfst.

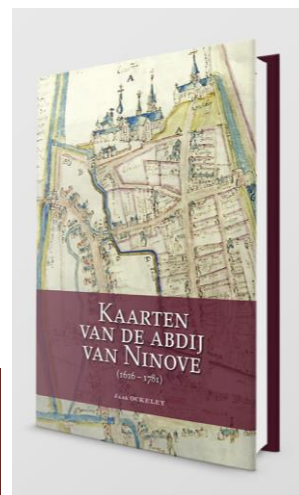


**De Roosdaalse dorpen op de kaarten van de Ninoofse abdij,
...een dorpsverkenning langs de 17^{de} en 18^{de} eeuw met**

Dr. Historicus Jaak Ockeley



De befaamde geschiedkundige publiceert in 2016 een schitterend boek met de abdijkaarten van de Abdij van Ninove. Aan de hand van deze oude documenten reconstrueert hij tijdens deze voordracht ons stukje Pajottenland tussen 1616 en 1781.



Dinsdag 7 november

**Polyvalente zaal van GC. Het Koetshuis,
Strijtem. Aanvang: 20.00 uur.
Gratis toegang!**

Reservatie: rausa@skynet.be, 054 32 33 64

Betonneer ook dit al in je agenda:

Zondag 18 maart 2018:

Negen eeuwen Hof te Kattem

Plechtige voorstelling van het nieuwste boek van Luc Van Liedekerke. Schouwburg GC Het Koetshuis.



Dinsdag 20 maart, 20 uur, Polyvalente zaal van GC Het Koetshuis: FRONTERS IN HET VERWEER, een lezing door Guido Moons (Nacht van de Geschiedenis**).**

Van 3 tot 11 november 2018

DAGEN VAN VREDE,

**tentoonstelling, lezingen, concert in het kader van het einde van WO I,
Schouwburg, Foyer en Erfgoedkelder van GC Het Koetshuis**





Het ligt zo vlakbij, maar je moet er wel voor 'over het water'. Weten wij eigenlijk wel iets over dat nederige, sympathieke dorpje aan de linkeroever van de Dender? Geboren Pamelaar, maar getogen Okegemnaar Willy De Smedt, leidt ons de volgende bladzijden langs de historische paden van zijn 'nieuwe' heimat. Een verrassend en boeiend verhaal!

Van Hukinga heim tot Okegem

Okegem...

Voor de meeste Pamelaars de grens met Oost-Vlaanderen. Waar vele forenzen 's morgens doorvlammen om de trein in Denderleeuw te halen. Of om in Ninove te geraken nu de steenweg Brussel-Ninove, omwille van de werken, her en der nog omgewoeld ligt. Of soms om in Okegem zelf op te stappen. Want Okegem heeft nog steeds een drukkbeclant NMBS-station!

Voor de rest? Heu...

Inderdaad. Onbekend. En onbekend is veelal onbemand. Wel, met wat volgt, wil ik jullie wat meer achtergrondkennis over Okegem meegeven.

Ik ga dit fragmentarisch doen door jullie als het ware een aantal kapstokken mee te geven. Want over de gedetailleerde geschiedenis van Okegem zijn er immers genoeg naslagwerken voorhanden.

Wanneer je over de brug komt en je blik op Okegem laat rusten, zal je moeten toegeven dat Okegem zelf een schilderachtig dorpje is, met als eerste blikvangers de pastorie, de kerk, de school en een stukje van 'de Plesj' waarachter het landschap bergop begint te gloeien.

En steeds, wanneer ik daar sta, en omkijk naar het zuiden, waar ooit oud-Pamel lag, bedenk ik keer op keer dat dit even schilderachtig moet zijn geweest. Twee ingeslapen dorpjes, levend op de hartenklop of het debiet van de Dender.

Maar schilderachtig blijft het; het is er prettig om leven. En ik mag dit onbevooroordeeld zeggen, zelf Pamelaar van geboorte zijnde.

Wie weet, misschien kom je binnenkort in Okegem eens wandelen, wanneer onze trage wegen ontsloten zullen zijn?



En een frisse pint drinken bij Carine van de Muis op de het Stationsplein, of in 't Leet-vermaak op de Plesj? Of bij de Amuzanten in de Fonteinstraat?

Maar zet je nu achterover in je luie zetel want hier gaan we.

Okegem dus...

Waar Ukko of Okko, een geromaniseerde Frank, zich in de 7^{de} eeuw kwam nestelen dicht bij de Tanara (1), waarna zijn latifundium(2) gauw "Ukinga heim" of woning van Okko werd genoemd.

De eerste vermelding van de naam Okegem komt voor in een charter van het jaar 1096 behorend tot het archief van de Sint-Adriaansabdij van Geraardsbergen. De originele oorkonde is in de loop der eeuwen verloren gegaan. Er bleef wel een afschrift van deze oorkonde bewaard, overgeschreven op het eind van de 13^{de} eeuw. In deze tekst wordt Ockingham geschreven. In latere eeuwen komen nog de vormen Okenghem (Oorkonden St.-Adriaansabdij, 1142), Okengem (Oorkonden abdij Ninove, 1165), Ochreghem (Oorkonden St.-Adriaansabdij, 1181), Hockengem (Oorkonden abdij Ninove 1200), Okenghiem (1295), Oukeghem (1299), Okeghem (1351), Okighem (1406), Okerghem (1595), Oekegem (1689), Oockeghem (Aangiften nalatenschappen Okegem 1756) voor.

Een boogscheut verder, meer naar het noorden, en ook niet zo bijster ver van de Tanara, vestigde zich een andere Frank, Eburto. Zijn landerijen kregen al gauw de naam "Eburto heim", wat later Eversem, nu een wijk van Okegem, werd. De oudste vermelding dateert trouwens van 1196 onder de vorm Eversenghem. Net over de Tanara, aan de Franckendries, pal tegenover de doening van Eburto, maar op de rechteroever van de Tanara, vinden we in "Impo(go) heim", in het latere Impegem, de doening van Impo.

Okegem.....

Is slechts een voorschoot groot, maar is steeds één van de twistappels geweest tussen de graven van Leuven (werden later de hertogen van Brabant) en de graven van Vlaanderen.

Tot 1085 lag Okegem immers binnen de grenzen van de pagus (3) Brabant; toen nog het "Paltsgrafelijk ambtsleen Brabant" genoemd en bestuurd vanuit Leuven. Inderdaad, een hele mondvul. Blijf toch even geconcentreerd...

De kiem van de strubbelingen werd echter al in 863 gelegd!

Toen ontfutselde de eerste (gouw)graaf van Vlaanderen, Boudewijn met de IJzeren Arm, de gouw Vlaanderen als leeneigendom uit de handen van zijn schoonvader, Karel de Kale, kleinzoon van Karel de Grote en toenmalig koning van Frankrijk.

En eigenlijk begon de miserie toen pas goed. De graven van Vlaanderen waren steeds tuk op gebiedsuitbreiding en worden door moderne historiografen niet voor niets de expansionisten van de regio genoemd.

Daar waar eerst de Schelde de oostgrens (denk maar aan Ename pal tegenover Oudenaarde) van de Vlaamse gouw was geweest, werd in de 11^{de} eeuw de finale gespeeld en is de Denderstreek talloze keren het strijdtoneel geweest bij gevechten, kleinere en grote, tussen Brabant en Vlaanderen.



Het Okegems dorpsplein rond 1920

Tot in 1085 Boudewijn V van Rijsel, de achtste graaf van Vlaanderen, er in slaagde de Dender als definitieve oostgrens van Vlaanderen vast te leggen. Dat de graven van Leuven in die periode andere katten te geselen hadden, heeft zeker tot deze consolidatie bijgedragen.

Ik wil hierbij herinneren aan het feit dat het hertogdom Brabant slechts op één plaats aan de Dender bleef grenzen. Inderdaad in Pamel! Gerard van Herreweghen heeft deze historie meerdere keren verhaald; en dat er in Pamel twee kastelen hebben gestaan, eentje aan de Dender en eentje op Léberg, wisten jullie al.

Maar wisten jullie dat Vlaanderen met de heerlijkheid Liedekerke-Denderleeuw als een dolk in de onderbuik van het hertogdom Brabant reikte tot aan de oude heirbaan Bavay-Nijmegen (de huidige steenweg Asse-Edingen)? Dan begrijp je ook onmiddellijk waarom deze beide Brabantse kastelen, op de verste oosthoek, in Pamel, op deze strategische plaatsen werden neergezet om de Heren van Liedekerke (Vlaanderen!) en de burchtgraaf van Castrum Lombeca (Vlaanderen!), ofte 's Gravenlombeek, ofte Burchtlombeek ofte Borchtlombeek, in de smiezen te houden. Ja? Goed zo! Alvast een bank vooruit.



Okegem en Oud-Pamel...

Die eeuwenlang elkaars overburen zijn geweest, slechts gescheiden door de Dender en de aanpalende 'Groote Meerschen', met als enige verbindingsweg een veerpont.

En nu doe ik nog eens beroep op jullie verbeelding. Vergeet de huidige opgehoogde

Denderstraat of de opgehoogde toegang tot de Denderbrug. Wij zien nu voor onze ogen één groot moerasachtig gebied dat reikt van Ninove, via Okegem, tot voor Impegem en grenzend aan oud-Pamel (de Turfputten zijn hier een overblijfsel van). Een natuurlijke barrière dus.

In de zomer was Okegem wel bereikbaar via de Kriebrugstraat die pal tegenover de kerk van Okegem uitkwam.

In de winter: pure isolatie. Impegem was nog halvelings bereikbaar via het huidige Briefveld. Want wie kent er nu de verdoken Briefveldweg, vertrekkend aan de Kriebrugse visvijvers, passerend boven de oude Denderarm (nog een meander die door de zompige weilanden naar de brug loopt) en uitkomt op de huidige Driesstraat in Impegem?

De huidige Keirekesberg was een door de bossen en struiken slingerend klemig modderpad dat de paar huizen in Boven-Impegem en verderop Pijnegem aandeed. Eens boven waren er de Keirekenslos en iets verder de Holleweg, afbuigingen naar Impegem.

De relatie en de nabuurschap tussen Okegem en Pamel ging op en af. Van goed tot minder goed. De verhouding hield immers (min of meer) gelijke tred met deze tussen de graven van Vlaanderen en de hertogen van Brabant.

Maar jullie kennen ongetwijfeld de ligging van dit pont? Inderdaad in de Piezelstraat, net voor je aan de nijldige beklimming van de toenmalige Koestraat, moest beginnen. In tijden van roerselen werd dit pont uiteraard niet gebruikt.

Maar laat je niet misleiden! We spreken in die tijd nog van een door de weilanden meanderende Dender, een zevental meter breed. In de winter en in natte perioden een snelstromende Tanara, die de weilanden van de Grote Meerschen tot aan de Kriebrug blank zette. In de zomer ochottekes een beekje, waar je met opgestroopte broek gemakkelijk over kon!

En vergeet nog eens de huidige brug en de huidige Denderstraat. Ongeveer op die plaats was er een "vore", een doorwaadbare plaats, waar de boer zelfs met zijn ossenspan doorheen kon.

Er is trouwens in Okegem steeds een heerlijkheid van 'Ydevoorde' geweest (4). Op die plaats ligt nu de residentiële wijk waartussen zich de Idevoordelaan kronkelt.

En iets meer naar Ninove toe, waar de Molenbeek, die van de Woestijn komt en via de Walputhoeve (beter gekend als 't Hof te Wolfput) zich uiteindelijk gewonnen geeft in de Dender (tegenover de huidige Ninoofse betoncentrale), was er nog een gelijkaardige vore.

Dit terzijde.

Naast de vore tussen Okegem en Pamel, meer stroomafwaarts, was er een zoveelste Dendermeander die net vóór de pastorie afboog naar rechts.

Wacht, ik help een beetje. Wanneer je nu op de brug staat, richting Okegem, kijk je naar links en zie je de oude Ydevoorde heerlijkheid. Kijk nu naar de pastorie, beweeg je ogen naar rechts tot iets voorbij de opslagtorens van De Boitselier. En meteen zie je (in je verbeelding) de meander lopen.

In de tuin van de pastorie ligt trouwens nu nog een vijver, restant van die oude Denderarm.

Maar dit betekende ook dat Pamel een enclave had in Okegem. En deze kreeg de schilderachtige naam 'Den Hust'.

Bijna tweehonderd jaar lang was dit de thuisstek van de families 'De Boitselier'. Waar generaties hun smout op hun boterham hebben verdiend dankzij een goed draaiende taverne.

Zij waren dus Pamelaars! Die voor dopen, trouwerijen en begrafenissen bij de pastoor van Pamel moesten zijn. Want deze stond op zijn strepen.

Maar het volk van Den Hust had haar vertakkingen in het sociale leven van Okegem. Wie in Okegem de naam "De Boitselier" droeg, was "Chang of Sooi of Beir of Marie...uit den Hust".

Ik heb ooit als klein manneken van mijn peter Boerkes, toen die lurkend aan zijn derde beste pijp, bij ons thuis aan de Leuvense stoof winterverhalen uit zijn toebakszak schudde, volgende anekdote gehoord. Hij wist namelijk te vertellen dat zijn vader, die op de Keer woonde, waar nog steeds ons voorvaderlijk huis staat, in den Hust iemand spottend had horen zeggen dat hij van achter de doening in de schoenen van de pastoor van Okegem kon pissen. En wie ben ik om aan de woorden van mijn overgrootvader te twijfelen?



Nog eens, toen liep ook de Kriebrugstraat nog rechtdoor, door de beemden en weilanden, recht op recht tot aan den Hust. De kortste weg van op de Keer om in den Hust te gaan ontsteken. In de zomer!

Aan het bestaan van de enclave 'Den Hust' kwam een einde toen in 1867 de kanalisering van de Dender werd voltooid. Hiermee wilden Leopold I en Leopold II, mede onder impuls van de groot-industriëlen John en James Cockerill, zorgen voor de ontsluiting van de Borinage en het Waals Steenkolenbekken, door een waterweg naar zee te creëren.

Pamel en Okegem deden dus aan grondruil: den Hust werd Okegems grondgebied en in ruil kreeg Pamel er grond op de rechteroever bij (grosso modo de gronden tussen de huidige Weerstanderskaai en de Nieuwe Kaai).

En bij die gelegenheid werd er zelfs een echte brug tussen Okegem en Pamel gelegd!



En de Dender? Die werd opeens ruim twintig meter breed, met heel veel brede, rechte stukken, rakken, bevaarbaar voor schepen tot 350 ton (van Dendermonde tot Aalst zelfs tot 600 ton) en ze werd in Pamel en in Okegem omgedoopt tot 'de Vaart' (=kanaal).

Okegem...

Is ook steeds een besloten gemeenschap geweest. Ons dorp was eeuwenlang een boerengemeenschap met relatief weinig contacten met de buurgemeenten en zag decade na decade, rustig ingebed als het ware tussen de Aalstersesteenweg ten noordwesten, de Dender ten zuidoosten, de Broeken ten zuidwesten en de bossen ten noordoosten, het water in de Dender noordwaarts naar zee stromen.

En de Okegemnaars zagen dat het goed was en waren tevreden.

Hier werd verderop, op de naar het noordwesten toe glooiende heuvels heel veel hop gewonnen. Vandaar de toenaam 'de Hoppenwjeners' voor de Okegemnaren.

Uiteraard zijn er ook hier, zoals in elke gemeenschap, strubbelingen geweest. Maar eigenlijk is er nooit iets geweest of gebeurd wat niet in der minne kon worden geregeld. Okegem heeft ook in de late middeleeuwen, maar minder dan Ninove of Aalst en omliggende gemeenschappen, gezien haar afgelegen positie, geleden van de ontelbare krijgsroerselen in het graafschap Vlaanderen.

Onze bijna natuurlijke isolatie werd nog in de hand gewerkt door de moeilijke verbindingswegen met de buurgemeenten. Om uit het centrum te geraken moest men steeds langs slechte en modderige wegen bergop of door zompige boswegen kleeften. Weze het nu de Ninoofse Weg (de huidige Kattestraat), de Rottenberg (en niet de Rattenberg -> de huidige Leopoldstraat) of de modderige Fonteinstraat door het bos naar Iddergem-Bakergem toe. Nooit een sinecure.

Het Okegems dialect was daardoor sinds de nevelen der tijden uitgegroeid tot een apart taaltje. Niet te vergelijken met Pamel, Ninoofs noch Iddergems. Het Impegems benadert het Okegems nog het dichtst. Maar dat komt uiteraard omdat Impegem en Okegem eeuwenlang tot 1802 (5) één kerkelijke parochie hebben gevormd. Waarom dit zo was, vormt dan weer een verhaal apart, een verhaal dat ons nu te ver zou leiden.

Spijtig genoeg verdwijnt ook stilaan ons Okegems dialect. De jeugd spreekt tegenwoordig thuis en onder vrienden 'op de letter'. Spijtig. Weer een stukje folklore dat verloren zal gaan.

En toch..toch.., wat die isolatie betreft, nog dit.

Herman Van Isterdael die samen met Jozef van Der Speeten in 1975 aan de wieg stond van onze Heemkring, heeft ooit eens becijferd hoeveel inwijkelingen er in de voorbije tweehonderd jaren in Okegem zijn neergestreken.

En geloof het of niet, maar o.m. bijna tweehonderd Pamelse jongemannen kwamen in die tijdsspanne via de Impegembrug of via het veerpont het water over, of in de zomer van steen tot steen springend, de broekspijpen opgerold, om hier met de kermis een lief op doen. En het moet zijn dat de lucht en de omgeving hier goed was; de meeste zijn teruggekeerd en hebben zich hier genesteld en er een familie gesticht.

Eigenaardige genoeg is de stroom van Okegemaars die het water overstaken richting Pamel, veel minder groot geweest. En als ze het al deden, kwamen ze na verloop van tijd terug.

Waren de Arjaunen te stug of te gesloten? Of deugden die 'van over 't water niet'?

Of was Pamel, een familiale boerengemeenschap van weinig woorden, te ongastvrij? Wie zal het zeggen?

Ondanks het feit dat er bij tijd en stond vanuit de buurgemeenten nieuw bloed in Okegem opdook, zijn er in Okegem in de voorbije 250 jaar toch tientallen kruishuwelijken geweest tussen nazaten van de struiken Vernailen, Van Isterdael, Baeyens, Van De Perre en Van Der Speeten. En waarschijnlijk vergeet ik er nog een paar.

In dit verband wil ik jullie de volgende anekdote zeker niet onthouden. Pastoor Cnockaert, pastoor in Okegem van 1905 tot 1940, een man met open geest blijkbaar, ver vóórop op zijn tijd, de man die ooit een scheut van een ceder meebracht uit Palestina en in zijn voortuin plantte, die pastoor Cnockaert dus, vond al dat interfamiliaal getrouw maar niks, zag dit met misnoegen aan, dacht aan zijn biologielessen op het seminarie en wijdde er eens een zondagse preek aan.

Hij bezwoer daar ter plekke, met zijn vuisten hamerend op zijn preekstoel, de Okegemse jongelingen om voortaan naar de dorpskermissen in de buurgemeenten te gaan om daar een lief op te scheren. Verbazing alom. En gespreksthema tijdens de daaropvolgende weken in vele gezinnen. Hoe dit is afgelopen, weet ik niet, maar het verhaal is waar! Mijn vrouw heeft het van haar moeder gehoord, die het dan weer haar moeder, die samen met haar buurvrouw in die veelbesproken hoogmis zat, had horen vertellen.

Het kan dus niet anders dan waar zijn!

Of ook de meisjes aangemoedigd werden om de buitendorpse kermissen of bals te frequenteren, weet ik niet. Wat ik wel weet is dat men vroeger in Okegem zei: "Een goei koei moet op staal verkocht wer'n".

En sommige guitigaards voegden er aan toe: "Mor ze moet mènstens iène kieè de mèt emmen gezien". Of zei men dit in Pamel ook?

Okegem...

Waar de wiegjes stonden van luchtvaartpionier Albert Van Cotthem (6), Gustaaf Van De Perre, toneelschrijver (7) en de grootmoeder van Johan Verminnen, Maria Van De Perre (°Okegem 1882 en †Pamel 1975). En, om alle misverstanden te vermijden, waar de wieg van Joannes Ockeghem, 15^{de}-eeuws componist van de Franco-Vlaamse school, NIET stond. Die Johannes werd geboren te Saint-Ghislain ca 1410 en stierf in Tours op 6 februari 1497.

Okegem...

Waar in de 19^{de} eeuw (1856), de nieuwe spoorlijn Gent-Saint-Ghislain een stopplaats kreeg. Waar al de koolputters uit Okegem en omgeving bij het krieken van de dag, of soms nog vroeger, hun kabas opnamen om met de trein naar "de Walen" te sporen.



Heel veel fossemannen kwamen uit Kattem, Ledeberg, Pamel, Borchtlombeek en Strijtem. Voor dag en dauw zakten deze laatste holleblokken-klepperend, de klak over de oren en het hoofd tussen de schouders getrokken, de handen diep in de broekzakken, soms een pijp smorend, de Hollestraat in Impegem af, om daar via het houten brugje naar Okegem over te steken om net op tijd de fossetrein naar het "Centrum" te kunnen nemen.

Om daar in de buik van moeder aarde te gaan ploeteren, verwond te geraken, het kolenstof te gaan inademen en om er elke dag hun leven te gaan riskeren. Ik verwijs in dit verband naar een prachtige bijdrage van Jozef Van Der Speeten. In voetnoot 8 (naast de andere voetnoten op het einde van deze bijdrage) vind je hierover meer informatie.

Okegem...

Waar ooit (van 1840 tot 1936) op het hoogste deel van de Ninoofsche weg, nu Kattestraat, de wieken van de fiere Phenixmolen (9) hun schaduwen wierpen op de omliggende velden.

Okegem.....

Waar in de meidagen van 1940 de bruggen werden gedynamiteerd door het Engelse leger, toen dit aan de strategische terugtocht (of waren ze gewoonweg op de loop voor de Duitsers?), bezig was.

Waar de Engelsen, panikerend en overal spionnen vermoedend, vier Okegemse mannen op beestachtige wijze hebben vermoord. Er wordt zelfs gefluisterd dat de Engelsen, die alles bij hun aftocht meenamen wat niet te heet of te zwaar was, dronken waren en hun officieren niet meer wilden gehoorzamen.

Een dag later hebben onze dappere bondgenoten ook in Denderhoutem hun frustraties op gelijkaardige wijze afgereageerd!

Okegem...

Is nu, sinds 1/1/1977, één van de 11 deelgemeenten (10) die samen met Ninove de stad Groot-Ninove vormt. En is nog steeds maar een voorschoot groot (2,8 km²).

En is nu opnieuw een slaapdorp geworden met 2.027 inwoners (1.027 mannen en 1.000 vrouwen); vooral bewoond door forenzen. In 1980 telden we nog 1807 inwoners.

Wij hebben dus ook wat inwijkelingen gekend. Ook mede door de sociale woonwijk die op het einde van vorige eeuw in de Okegemse Polders werd ingeplant. Wij leven in de uiterste uithoek en noordzijde van Groot-Ninove. Voor ons is Voorde al bijna Gerardsbergen of Lieferinge de drempel met Galmaarden. Wij liggen blijkbaar ook heel ver van het stadhuis aan de Centrumlaan in Ninove.

Soms hebben wij zelfs het gevoel dat men ons daar meestentijds is vergeten.

Er schieten nu nog een paar kleinere keuterboeren en één grote landbouwer over. Wij hebben zelfs nog een krantenwinkel, twee cafés, een warme bakker, een beenhouwerij, twee schrijnwerkers, een wijnhandel, een stookolieverkoper, een restaurant, een verzekeringskantoor en een boekhoudkantoor. Meer neringdoeners zijn er niet meer.

Maar we hebben wel nog een florerende lagere school en we hebben uiteraard ook een huisdokter en een apotheker.

Zelfs onze pastorie staat te koop (vorige vraagprijs was 380.000€ voor een mooi gebouw uit 1935 en 19 are tuin). Achter de tuin (tussen pastorie en Dender, dus ook op een stuk van de vroegere Hust), zou zelfs nog een passieve recreatiezone komen.

En binnenkort zal ook het aanzijn van onze Plesj grondig veranderen. Ook Okegem kon niet aan die moderne ziekte, de appartementitis, ontsnappen.



Het kenmerkende kapelletje op de Okegemse 'plesj'

De vroegere winkel van Betsy Vernailen (specerijen), de bakkerij waar Paula Demotte de plak zwaaid (bakkerij Etienne De Dier), de winkel van Silveng (Van Isterdael) de verver waar in 1893 de Daenspartij werd gesticht (11), allemaal gedoemd tot afbraak. Binnenkort gaat daar de beukhamer er in om plaats te maken voor moderne woonblokken.

En dan vergeet ik nog de vroegere woning van Kamiel Chiau en Elvida Gies, naast het Leetvermaak. Waar al maanden een groot gat gaapt.

En op de hoek van de Kouterbaan en de Plesj, waar de boerderij van Ernest Staels stond, staan al sinds een paar jaren de appartementen te blinken.

Och ja, last but not least, ik zou de Nervia fabriek, een uit haar voegen gegroeide KMO, gelegen aan de Geitenhoek (Fonteinstraat) te Okegem, nog vergeten.

Erfenis van de eerste Nervia (12), gesticht door de familie De Schepper (De Schepper - Van Der Kelen - Borginon) uit Pamel in 1912. Onder de naam Nervia werden daar eerst kunstmeststoffen, later 'stekskes' en nog later textielproducten 'gemanufactuureerd'.

Na WO I waren er ongeveer 600 mannen (en vrouwen) tewerkgesteld en werden er gemiddeld 1.000.000 stekkendoosjes per dag geproduceerd; in elk doosje zaten gemiddeld 34 stekskes!

In de Nervia kwamen heel wat mannen en vrouwen uit Pamel hun dagelijkse boterham verdienen. Om er meestal te werken in zeer ongezonde omstandigheden.

In de laatste decennia van vorige eeuw lag de site er verloederd bij. Tot Nervia Plastics in 1994 de overwoekerde fabriek uit haar winterslaap haalde, de oude gebouwen en de twee schoorstenen liet afbreken, waar nieuwe gebouwen werden opgetrokken en waar nu hoofdzakelijk verpakkingen allerhande en aanverwante producten worden geproduceerd.

De laatste maanden is er trouwens heel wat te doen geweest rond de nieuwe milieuvergunning én de uitbreidingsplannen van Nervia Plastics.

Wij wachten nu trouwens met een bang hart de beslissing van de Bestendige Deputatie van Oost-Vlaanderen af. Indien de definitieve uitbreidingsvergunning zou worden afgeleverd, zou dit op termijn een bijkomend



gevaar voor de volksgezondheid (óók voor Pamel wanneer de wind in het noordwestelijk gat zit) én een exponentiële toename van zwaar verkeer in de dorpskom en Kattestraat en ook in de Hazeleerstraat tot gevolg hebben. En dit kunnen wij in onze rustige gemeente missen als kiespijn.

Cynisch genoeg, net nu Ninove grootse plannen heeft – en al met de aanleg is begonnen – voor de ontwikkeling van een tweede industrieterrein langs de expresweg Ninove-Aalst.

Waar dus plaats zat is. En de infrastructuur voorhanden zal zijn.

Wij hopen dan ook allemaal van harte dat het gezond verstand het zal halen.

Nog veel leesgenot bij het doornemen van de eindnoten!

Nog dit.

Ik verwijs in mijn eindnoten (volgende bladzijde) vaak naar de site van onze Heemkring. Wie Okegem écht wil leren kennen, moet maar eens een paar uur op www.heemkringokegem.be (o.a. Annalen en Tijdschrift") gaan surfen.

Wie weet kom je er niet één van jouw eigen voorouders tegen?

Willy De Smedt

Met dank aan Heemkring Okegem voor het gebruik van het foto- en beeldmateriaal

Voetnoten

- 1 Tanara: Frankische naam voor de huidige Dender. Tanara betekent letterlijk de "bruisende of de kolkende" wat er op duidt dat de Dender eertijds, voor het 'ingesast' werd, een snelstromend riviertje was.
- 2 Latifundium komt uit het [Latijn](#) en staat voor 'latus' = breed en 'fundus' = stuk grond. Latifundium betekent dus letterlijk breed stuk grond. Later landgoed.
- 3 Pagus: Latijnse naam voor 'gouw'. Het Franse 'pays' is van het woord 'pagus' trouwens afgeleid.
- 4 Zie bijdrage Herman Van Isterdael op de site van de Heemkring Okegem: [http://www.heemkringoegem.be/Publicaties/Heemkring%20Okegem/De%20financi%C3%ABle%20ondergang%20van%20een%20adellijke%20vrouw%20-%20Maria%20Adriana%20de%20Boussu,%20vrouw%20van%20Okegem%20en%20Idevoorde%20\(1615-1691\).pdf](http://www.heemkringoegem.be/Publicaties/Heemkring%20Okegem/De%20financi%C3%ABle%20ondergang%20van%20een%20adellijke%20vrouw%20-%20Maria%20Adriana%20de%20Boussu,%20vrouw%20van%20Okegem%20en%20Idevoorde%20(1615-1691).pdf)
- 5 Napoleon was hier toen nog de baas. En Okegem lag in het Département de l'Escaut (Schelde). Impegem dan weer in het Département de la Dyle (Dijle). Vandaar...
- 6 Zie bijdrage Jozef Van Der Speeten op de site van Heemkring Okegem: <http://www.heemkringoegem.be/index.php/tijdschriften-mededelingen/blog/171-albert-van-cotthem-luchtvaartpionier>
- 7 Zie bijdrage Rudolf Van De Perre op de site van Heemkring Okegem: <http://www.heemkringoegem.be/index.php/tijdschriften-mededelingen/blog/32-gustaaf-van-de-perre-1905-1958-als-toneelschrijver-rudolf-van-de-perre-1977-nr-2>
- 8 Zie bijdrage Jozef Van Der Speeten op de site van Heemkring Okegem: [http://www.heemkringoegem.be/Publicaties/Heemkring%20Okegem/De%20windmolen%20van%20Okegem%20\(Jozef%20Van%20der%20Speeten,%201978%20nr%202\).pdf](http://www.heemkringoegem.be/Publicaties/Heemkring%20Okegem/De%20windmolen%20van%20Okegem%20(Jozef%20Van%20der%20Speeten,%201978%20nr%202).pdf)
- 9 Ninove bestaat naast het stadscentrum nog uit de deelgemeenten Appelterre, Aspelare, Denderwindeke, Lieferinge, Meerbeke, Nederhasselt, Neigem, Okegem, Outer, Pollare en Voorde.
- 10 Zie bijdrage Jozef Van Der Speeten op de site van Heemkring Okegem : [http://www.heemkringoegem.be/Publicaties/Heemkring%20Okegem/Voorgeschiedenis%20en%20stichting%20van%20de%20Christene%20Volkspartij%20\(JVDS%20-%201993\).pdf](http://www.heemkringoegem.be/Publicaties/Heemkring%20Okegem/Voorgeschiedenis%20en%20stichting%20van%20de%20Christene%20Volkspartij%20(JVDS%20-%201993).pdf)
- 11 Zie bijdrage Jozef Van Der Speeten op de site van Heemkring Okegem: <http://www.heemkringoegem.be/index.php/tijdschriften-mededelingen/blog/118-fabriek-de-denderboer-en-nervia>

Mede op initiatief van de Erfgoedcel Pajottenland-Zennevallei ook dit jaar een

HISTORISCH ORGELCONCERT

**Vrijdag 17 november 2017, 20u
Onze-Lieve-Vrouwkerk
in O.-L.-V.- Lombeek**

Gevarieerd programma met organist **Helmut De Backer**, gitarist **Eddy Peregians** en accordeonist **Philippe Thuriot**.

Fototentoonstelling door Fotografenvereniging Roosdaal



CD-voorstelling 'Er was eens' (muzikaal sprookje over de Dikke van Pamel). Lees meer op blz. 20

Tussen 2014 en 2018 blijven we regelmatig focussen op de Groote Oorlog. François De Neef bezorgde ons regelmatig een verhelderend artikel dat hij opbouwde rond een merkwaardige postkaart. Voor ons herfstnummer heeft hij opnieuw zo'n document uit zijn verzameling bestudeerd en er een verrassende situatieschets aan verbonden.



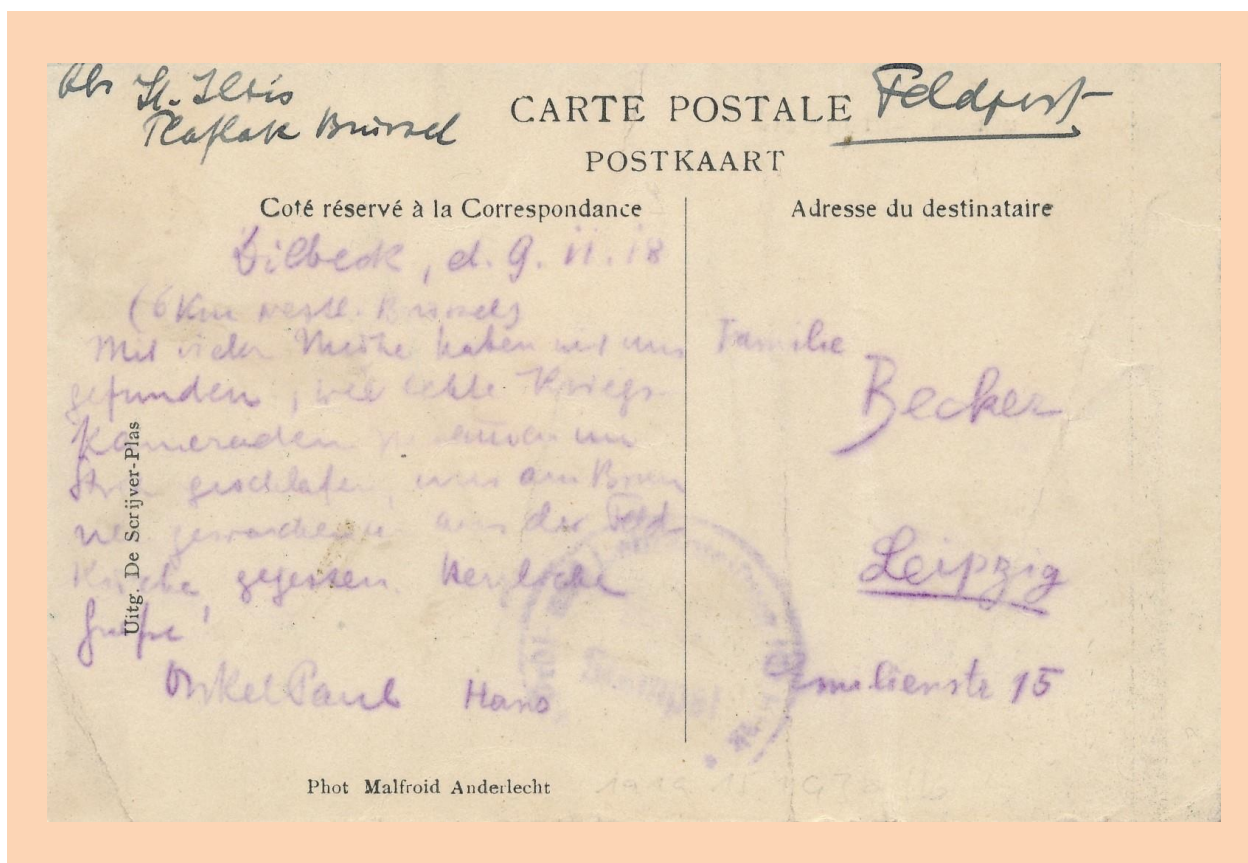
In **maart 1917** rommelt het in Rusland. De landbouwhervormingen die tsaar Nicolas met mondjesmaat doorgevoerd heeft, reiken niet ver genoeg voor de boeren en ook de grootgrondbezitters zijn ontstemd omdat ze aan rijkdom moeten inboeten. Daarenboven vieren oorlogsmoeheid en hongersnood hoogtij. "**Ventre affamé n'a point d'oreilles**" (een hongerige maag heeft geen oren) zegt de Fransman, en de Duitsers spelen hier gretig op in door Lenin in het geheim Rusland binnen te smokkelen om er de revolutie te prediken tegen de gevestigde orde. De Duits-Finse opzet slaagt en op 7 november 1917 (= 25 oktober in de Orthodoxe kalender) breekt een opstand uit die de geschiedenis zal ingaan als 'de Oktoberrevolutie'. Reeds op 29 november stort het Oostfront in. Na Rusland moet ook Roemenië noodgedwongen de wapens neerleggen. De grote Duitse strateeg **Erich Ludendorff** kan meteen enkele divisies overhevelen naar het Westfront. Nu de Amerikanen de dans bijtreden is immers het ogenblik aangebroken om alles op alles in te zetten ten einde de patstelling aan het westelijk front te doorbreken nog vóór de VS-troepen massaal ontschepen: hij organiseert de **Friedensturm**, een reeks van vijf offensieven met als hoogtepunt de **Kaiserschlacht**, de grootste artilleriebeschieting aller tijden, die plaatsvindt op 21 maart 1918. Het lijkt het einde der tijden. Er ontstaat een bres van 15 km in het front. Om het effect van het offensief te vergroten wordt 'Lange Max' op Parijs gericht: Vanop 132 km afstand slaan de 38 cm obussen lukraak in op de lichtstad, wat psychologische terreur zaait. Maar dan gebeurt het onverwachte: de

Duitse achterhoede kan de stormtroepen niet tijdig bevoorraden.

De Spaanse griep, de oorlogsmoeheid, de hongersnood en het Bolsjevistische gedachtengoed dat uit het oosten was overgewaaid, vertalen zich in desertie, rellen en opstand in het Duitse binnenland, vooral van gewone soldaten, aan het Westfront. De Duitse officieren en de frontveteranen voelen zich verraden door de socialisten en communisten, wat na de oorlog niet alleen tot bloedige afrekeningen zal leiden, maar ook tot de opmars van de nationalistische in hun strijdlied "**Es zittern die Mörschen Knochen**" (de rottende knoken beven) niet de minste twijfel over hun bedoelingen laten bestaan: "**Wir werden weiter marschieren bis alles in Scherben fällt, denn Heute da hört uns Deutschland und morgen die ganze Welt**" (We zullen voort marcheren tot alles in scherven valt, want vandaag behoort ons Duitsland en morgen de hele wereld). Onder hen Göring, Hess, Hitler en vele andere oud-strijders. Op 30 maart 1918 valt het Duitse offensief ondanks de terreinwinst nabij Amiens stil. Op 8 augustus 1918 zullen de geallieerden, inmiddels versterkt met 2 miljoen Amerikanen en een overmacht aan tanks, nabij dezelfde stad doorbreken en het eindoffensief inzetten. De Duitsers bezitten enkel buitgemaakte tanks en kunnen het tij niet keren. Een steen waaraan zij zich geen tweede keer zullen stoten. Ook het Belgisch leger verlaat zijn posities aan de IJzer. Op 14 oktober ligt het front op de lijn Nieuwpoort-Diksmuide-Komen. Op 20 oktober 1918 is deze lijn verschoven naar Maldegem-Deinze-Leie. Bij het ingaan van de voorlopige wapenstilstand op 11 november zitten de Belgen op de linie Gent-Terneuzen. Ook Bergen is bevrijd.

Zottegem, Geraardsbergen en West-Brabant zijn op 11 november 1918 nog in Duitse handen. In de nacht van negen op tien november 1918, op een zucht van de wapenstilstand, bombardeert de geallieerde luchtmacht het station van Denderleeuw. Men kan zich vragen stellen bij de zin van zo'n actie één dag voor het ingaan van het bestand. Hierbij ontploffen niet minder dan 340 Duitse munitiewagons. De stationsbuurt wordt totaal weggeveegd. Vermoedelijk is toen ook de legendarische broek van de Dikke van Pamel, die in een

café als attractie bewaard werd, mee in vlammen opgegaan. Op de dag van de ontploffing in Denderleeuw schrijven twee Duitse soldaten vanuit Dilbeek een kaartje naar huis. Zij maken geen gewag van de mega-explosie die zeker tot in Dilbeek moet hoorbaar geweest zijn. Het kaartje is geadresseerd aan de Familie Becker, Emiliestraße 15 te Leipzig. De keerzijde heeft waterschade geleden waardoor de afdruk niet scherp is. De censuurstempel, doorgaans ovaal, is deze keer rond.



Inhoudelijk heeft de postkaart niet veel om het lijf. Uit de korte inhoud kan je wel het débacle afleiden: twee vrienden, Paul en Hans, vinden elkaar in het geharrewar van de aftocht in Dilbeek terug.

De twee trekken over Brussel oostwaarts. De postkaart vertrekt vanuit St.-Gillis. Op de voorkant prijkt de tramstatie van Dilbeek. De gebouwen zijn goed herkenbaar. Links de kassei naar Ninove met een vertrekkensklare tram; rechts de hangars en de berm van de Molenstraat.

Dilbeek, d(en) 9.11.18
6 Km westl(ich) von Brüssel

**Mit viel Mühe haben wir uns gefunden,
 wie echte Kriegskameraden verbun-
 den;
 im Stroh geschl afen und am Brunnen
 gewaschen,
 an der Feldküchen gegessen.**

Herzliche Grüße!

Onkel Paul Hans



De tramlijn Brussel-Ninove kwam in verschillende fasen tot stand. Eerst de sectie Brussel-Schepdaal, kort na de oprichting van de MIVB in 1885. Tegen de eeuwwende was Eizeringen verbonden met Meerbeke-Ninove en tot slot volgde het traject Eizeringen-Schepdaal. In 1917 braken de Duitsers een deel van de lijn op om de spoorstaven en bils te recupereren voor de oorlogsindustrie, waardoor het goederen- en personenvervoer van en naar Pamel stilviel. Dit kwam vooral de Pamelse behoeftigen slecht uit die langs de kassei aan de Belle geen *schramouille* meer konden gaan rapen of geen *houille* meer toegeschoten kregen door welwillende machinisten.

De wapenstilstand van november 1918 werd te Pamel, zoals elders, uitbundig gevierd. Zelfs té uitbundig want fusées afgestoken door de bezetters bij gebrek aan gewoon vuurwerk veroorzaakten te Jannekens op de Ledebergdries brand. De stopzetting van de hostiliteiten kwam niets te vroeg voor het dorp.

De terugtrekkende Duitsers hadden immers het plan opgevat een front uit te bouwen langs de Dender, waarbij de hoogte van Ledeberg een strategisch punt zou zijn.

Tijdens de laatste weken van de oorlog hadden krijgsgevangenen en dwangarbeiders reeds prikkeldraadversperringen en versterkingen aangebracht. De Duitsers hadden, minutieus als ze waren, de hele streek uit militaire overwegingen gefotografeerd. Wat er van deze opnamen geworden is, is niet bekend. Berusten zij nog in een of ander militair archief of werden zij, zoals vele documenten, vernield tijdens de talrijke bombardementen op Berlijn tijdens WO II? Het voorlopig bestand van 11 november 1918 hield stand ondanks de vrees van de geallieerden dat de Duitse gemoederen weer zouden oplaaien. Pas het jaar daarop, met het Verdrag van Versailles, werd het einde van de oorlog voor goed bezegeld waardoor men officieel spreekt van de oorlog 1914-1919. "**Auf wiedersehen**" dachten sommigen nog voor de inkt in Compiègne droog was...

Petite histoire

Uit Pamel en omliggende dorpen hoefden de mensen in 1919 niet naar de Verwoeste Gewesten te reizen om de devastaties van de oorlog te aanschouwen; een bezoek aan Denderleeuw volstond. Zoals velen ging ook mijn grootvader, **Emiel De Neef** (1887-1962), ginds een kijkje nemen. Bij die gelegenheid bracht hij een paar obussen mee, aan de inscripties te zien gemaakt in 1917.



Die lagen daar op hopen naast de baan. In vele huiskamers stonden tijdens het interbellum kunstig gegraveerde obussen op de schouw, vaak naast het portret van een familielid in uniform. Emiel De Neef werd in de omgang **Miel Braeckmans** genoemd, naar het stamhuis van de familie Braeckmans aan de Dries te Ledeberg waar hij een groot deel van zijn jeugd doorbracht. Zijn moeder, Maria Josepha Braeckmans, werkte immers in de keuken van het Pensionaat te Ledeberg. Zij was de dochter van de Ledebergse koster-veldwachter Leopold Braeckmans en bij haar dood in 1955 de oudste vrouw van Ledeberg. Grootvader staat onder de toenaam Miel Braeckmans in het dagboek van **Marie Lecoyer** vermeld als de man die haar tijdens de oorlog een steunende arm aanbiedt wanneer de riemen van haar doodversleten schoeisel het begeven [Cf Rausa jg. 1 nr.6 p.14...**Miel Braeckmans vient galamment à mon secours**....]. Niet verwonderlijk, want Miel was een jeugdvriend van Hendrik Borginon. Samen met Rik Borginon trok Miel eksternesten uit, om ter hoogst, soms tot in de toppen van de

canada's. Later, toen hij zoals de meeste telgen uit huize Braeckmans kleermaker was geworden, zat er zo'n *hanne* in een muut boven boven zijn werktafel. Dat beest kon enkele woorden *klappen* en zat op zijn schouders wanneer hij in het geleg werkte. Tijdens de oorlog verloor een paard uit een voorbijtrekkende colonne Duitsers een schoen. Miel had die opgeraapt en meegenomen naar huis. Daar deed dat hoefijzer dienst als onderlegger voor het kolenstrijkijzer in zijn kleermakerij. Maar zo'n hoefijzer bleek nog andere nuttige functies te hebben... Zoon Rie, de jongste van zeven, zat op een keer met een ferme keelontsteking. 't Moet neig geweest zijn want mijnheer dokter werd erbij geroepen en die viel men niet lastig voor bagatelles. Toen César Roosens, bijgenaamd 'de Vos', voor het onderzoek aan huis kwam, vroeg hij moeder Wanne om een propere lepel, (want houten stokjes om op de tong te drukken bestonden toen nog niet of althans niet op den buiten).

Terwijl moeder met de lepel uit het washuis kwam aandraven hoorde ze Roosens roepen: "t'Es al goe Wanne, 'k em hem ne mië vandoen"... en, tot haar grote verbijstering, hield hij de tong van kleine Rie in bedwang met dat Duitse hoefijzer terwijl hij het ontstoken keelgat deskundig inspecteerde. Rie, nu 90, is dat onderzoek altijd bijgebleven.... Hoe zou je zelf zijn. ". **O tempora o mores!**

Illustraties: eigen verzameling

Geraadpleegde werken:

- Denderleeuw tijdens de 1ste Wereldoorlog naar het dagboek van Eduard Cortvriendt (De Krijger, Wilfried De Metsenaere, 1999)
- Oorlog in België (Luc De Vos, Tom Simoens, Dave Warnier en Franky Bostyn; Davidsfonds 2014)
- De oorlogsboeken van het Davidsfonds

Toemaat



Kaart uit 1919 door een Fransman op doorreis vanuit Ninove (Burchtdam) naar het thuisfront gericht met de schampere boodschap **"En route pour la Bochie"**. Vrij vertaald "Op naar Moffenland".



François De Neef
In 't jaar des Heren toen men schreef 2017,
omtrent Sinksen.

Wij mogen bij Rausa echt niet klagen over de reacties die we krijgen van trouwe én toevallige lezers. Tijdens de maandelijkse opendeurday (eerste zaterdag van de maand, van 9 tot 12 uur) mogen we bovendien vaak mensen verwelkomen die ons interessante voorwerpen, foto's en publicaties komen brengen. Sommige sympathisanten hebben ons archief al heel erg verwend: Huberte Lauwaert, François De Neef, dokter Proesmans, om er maar enkele te noemen. Onlangs kregen we van mw. Lindemans nog een schat aan documentatie, foto's en gegevens over o.a. het Ledebergs pensionaat en het Ludwig-koor. Maar wij zijn ook dankbaar voor informatie die mensen ons verstrekken over uiteenlopende onderwerpen. Zo wist Gisèle Van Linthoudt onlangs heel wat te verhelderen over een prachtige oude foto die we al een paar keer gebruikten wanneer het over Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek ging. Dit wist ze ons mee te delen:

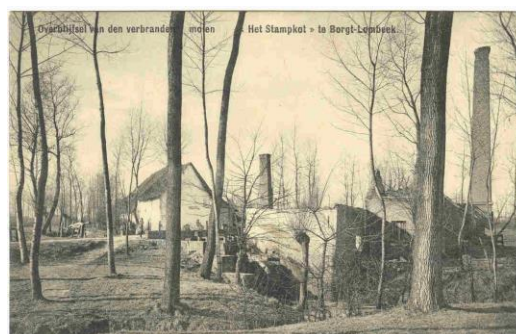


Dit is de woning aan de Koning Albertstraat die momenteel nummer 85 heeft (beneden aan 'den Boezenberg', tegenover de voormalige steenbakkerij). Ze is volledig verbouwd (nieuwe gevelsteen enz.), doch de contouren zijn hetzelfde gebleven. Je herkent ze onmiddellijk als je vanuit dezelfde invalshoek als op de foto kijkt. De straat lag toen nog iets lager. Bij het vernieuwen van de straat werd op die plek het wegdek wat verhoogd en een muur gebouwd tussen het huis en de straat, waardoor het huis nu veel dieper ligt dan de straat. Momenteel is de woning bewoond door de familie Martine Roedsens en Jo Vermassen. De schuur op de achtergrond werd verbouwd tot studio.

Als de foto (zoals we vermoeden) dateert van begin 20^e eeuw, moeten dat leden van het gezin Van Malderen zijn, en is de jongen hoogstwaarschijnlijk Felix Van Malderen, vader van o.a. Frans en Martha Van Malderen die ik in Lombeek nog gekend heb (intussen ook al enkele decennia geleden overleden). Martha heeft het ouderlijk huis overgenomen, samen met haar man Gust... (ik denk dat die Goossens heet), in de volksmond 'Dikke Gust' genoemd.

Tot hier het relaas van Gisèle. Meteen een uitnodiging voor mensen die er ook iets over te vertellen hebben om ook een reactie te sturen.

Ook de bijdragen van Willy Baetens uit Strijtem worden altijd in dank aangenomen. In Rausa 4 van dit jaar maakte de foto van de afgebrande stampmolen bij Willy heel wat herinneringen los. Wij laten jullie graag meelesen...



In het tijdschrift Rausa van juni 2017 (nr. 4) verscheen op pagina 11 een foto van de verbrande molen van de Loddershoeck te Borchtlombeek.

Ik beschik over wat meer informatie van die molen omdat twee voorvaders van mij er molenaar waren van ca 1700 tot 1750. De molen in kwestie was dus een watermolen, aangedreven door een groot waterrad dat bevoorrad werd door de Lombeek. Het was geen graanmolen maar een slagmolen, wat betekent dat hij werd gebruikt om olie uit zaden te halen. Raapzaad en koolzaad was bestemd voor keukenolie; lijnzaad deed dienst voor verlichting (olielampen) en voor het aanmaken van verf.

Het productieproces verliep als volgt:

1. Het breken of kneuzen van de zaden. Dit geschiedde door 2 kantstenen die in een cirkel over de zaden rolden.
2. De gekneusde zaden moesten dan verhit worden, eerst tot 40 graden C. voor een eerste 'voorslag', nadien tot 80 graden voor een tweede 'naslag'.
3. De zaden werden dan in linnen zakjes gedaan en gekneld tussen persblokken. Het mechanisme van de molen sloeg een paal telkens op de persblokken (vandaar de naam 'stampmolen' en 'stampkot') om zo de olie te verwijderen die onderaan werd opgevangen in een schotel. Het uitpersen gebeurde dus tweemaal, d.w.z. een eerste maal na het verwarmen op 40°, waarna de inhoud van de zakjes dan een tweede maal werd verwarmd, nu tot 80° en daarna een tweede maal geperst.

Willy geeft ons ook nog de beknopte geschiedenis mee van de molen:

- 1304 Arnulduus van Liedekerke schenkt de molen in 1304 aan de Abdij van Ninove
- 1427 Eerste pachter -molenaar te Loddershoek was Jan De Slachmuelder (zijn naam spreekt boekdelen)
- 1450 Pieter Van Snick huurt de molen van de Abdij. De volgende molenaars:
- 1462 Godevaert van Coudelare

- 1571 Jan De Mol
 - 1648 Joos Van Lierde
 - 1671 Nicolaes Van Lierde
 - 1695 Guiliam Van Lierde
 - 1700 Antoon Van Lierde
 - 1706 Jacobus Baetens huurt samen met Antoon Van Lierde de molen van de Abdij voor 50 gulden per jaar
 - 1712 Jacobus Baetens huurt alleen de molen voor 50 gulden per jaar. De tekst in het pachtboek luidt als volgt: "*Jacobus huurt de meulen met de huy-singhe ,nast (hopast) en de andere edificien idem een blocklants,weyde ende een cleyn vijverken groot 2 dachwant 25 roeden item eenen meersch op de andere zijde van de beke groot 1 dachwant 73 roeden tsaemen 1 bunder 45 roeden.*"
 - 1742 Andries Baetens(zoon van Jacobus) huurt. Zo wordt de molen verder verhuurd tot 1796.
 - 1796 (Franse Revolutie) de Abdij wordt opgeheven en alle goederen worden verkocht.
- Begin 20ste eeuw brandt de molen af (vermeld in een boek van Etienne De Reuse: *Leenbouck vanden casteele dat men heet De Borch te Lijede kercke* (pagina 93)
- 1960 Het huis van de slagmolen wordt volledig afgebroken (vermeld in ESB pag 160 J Vrancken)

De meest legendarische figuur uit de Roosdaals geschiedenis komt weer tot leven! Tijdens het Historisch Orgelconcert in de kerk van O.L.V.-Lombeek op vrijdag 17 november om 20 uur kun je de voorstelling beleven van de nieuwe cd 'Er was eens' het muzikale sprookje over de Dikke van Pamel.

Begeleidingsgroep: Gabrieli Koper Ensemble met sopraan Annelies Meskens, Koor van de Stedelijke Muziekacademie voor Woord en Dans / filiaal Roosdaal, acteurs Greet Bulté en Walter Evenepoel.



Toegang: € 5-; € 3- (+12j tot -26j), gratis voor -12j. Kaarten te bekomen via Dienst Welzijn en Vrije tijd, Brusselstraat 15 te Roosdaal, of cultuur@roosdaal.be ,054/89.13.51 of 054/89.49.01